

LES RELIGIONS: JUDAISME, CRISTIANISME I ISLAM

a càrrec de: Teresa Guardans i Halil Bàrcena

Crèdits: 1,5

Objectiu: Apropiar-se a tres tradicions religioses (el judaisme, el cristianisme i l'islam) des de la perspectiva de la seva diversitat i complexitat. Contextualitzar els orígens i l'evolució de cada una d'aquestes religions, introduir-se als seus textos cabdals i conceptes clau per tal de tenir eines d'interpretació del present.

Sumari:

1. Judaisme i judaismes *a càrrec de* Teresa Guardans.

El judaisme: definició. Evolució històrica. Les claus del missatge mosaic. La doctrina escrita i la doctrina oral: Torà, Mixnà i Talmuds. El rabinisme i la seva evolució. Figures cabdals del pensament jueu. Càbala i Hasidisme, dues perspectives espirituals. Una aproximació a la riquesa de la literatura cabalística. Els mestres del hasidisme. Els judaismes religiosos avui: ortodòxia, conservadors i reforma. Els judaismes laics. *Eretz Israel*, l'Estat d'Israel i els seus reptes.

2. El cristianisme, orígens i evolució d'una religió, *a càrrec de* Teresa Guardans.

Els judaismes contemporanis a Jesús de Natzaret: el segle I, un període ben conflictiu de la història del poble d'Israel. El missatge de Jesús des de la perspectiva jueva. Conseqüències de la caiguda de Jerusalem. L'entorn hel·lènic. Escoles de filosofia, gnosis, i religions místiques. Roma, de la República a l'Imperi: tensions religioses. Els diversos seguiments de Jesús i la religió imperial. Els primers Pares. Constantí i el reconeixement del cristianisme. Consolidació de la societat cristiana: l'Església. Els primers concilis i la configuració del cristianisme.

3. Els fonaments de l'islam, *a càrrec de* Halil Bàrcena.

El profeta Muhammad en el seu context històric. La sunna: Alcorà i Hadiths. Alguns conceptes clau: "Islam", "musulmà", "umma"... La noció de Déu. Els cinc pilars. Xaria i Fiqh. L'evolució del fet islàmic: expansió i divisions (sunnites i xiïtes). Figures cabdals de l'espiritualitat musulmana. Islam i món contemporani: una pluralitat de rostres.

Metodologia: Presentació teòrica acompanyada de lectures, comentari dels textos amb participació dels alumnes. Recerca i anàlisi de webs.

Avaluació: Control d'assistència (mínim del 80%), participació a classe i presentació d'un treball d'aprofundiment sobre algun aspecte del temari desenvolupat.

Orientació bibliogràfica:

AA.VV. *Cristianismo primitivo y religiones místicas*. Madrid, Cátedra, 1995.

L'Alcorà. (versió de Mikel de Epalza). Barcelona, Proa, 2001.

AN-NAWAWI. *Los cuarenta Hadiths*. Barcelona, Edicomunicación, 1986.

Apòcrifs del Nou Testament. Barcelona, Proa, 1999.
 ARKOUN, Mohammed. *El pensamiento árabe*. Barcelona, Paidós, 1992.
 BRAMON, Dolors. *obertura a l'islam*. Barcelona, Cruilla, 2001.
 BUBER, Martin. *Cuentos jasídicos*. Barcelona, Paidós, 1987-1992 (4 vols.).
 COHN-SHERBOK, Dan. *Judaísmo*. Madrid, Akal, 2001.
Corán, El. (versió de Julio Cortés). Barcelona, Herder, 1992.
 CRAGG, Kenneth. *La sabiduría de los sufíes*. Buenos Aires, Lidium, 1985.
 CROSSAN, John Dominic. *El nacimiento del Cristianismo*. Santander, Sal Terrae, 2002.
 DE LANGE, Nicolas. *Judaísmo*. Barcelona, Riopiedras, 1996.
 DUQUESNE, Jacques. *Jesús*. Barcelona, Empúries, 2000.
 GIRÓN BLANC, Luis F. *Textos escogidos del Talmud*. Barcelona, Riopiedras, 1998.
 HERRANZ PASCUAL, C. *Los sabios del Talmud*. Barcelona, Riopiedras, 1997.
 IBN'ARABI. *La sabiduría de los profetas*. Barcelona, Kairós, 2000.
 MARTÍN MUÑOZ, Gemma. *El Islam y el mundo árabe*. Madrid, Agencia Española de Cooperación Internacional, 1998.
 MARTIN, T.H. *Textos cristianos primitivos*. Salamanca, Sigueme, 1991.
 MEIER, John P. *Un judío marginal: nueva visión del Jesús histórico*. Estella, Verbo Divino, 2000.
 MONTSERRAT TORRENTS, José (ed.) *Textos gnósticos. Biblioteca de Nag Hammadi II: Evangelios, hechos, cartas*. Madrid, Trotta, 1999.
 MORERAS, Jordi. *Musulmanes en Barcelona*. Barcelona, Cidob, 1999.
 NASR, Seyyed Hosein. *El Islam*. Barcelona, Herder, 1995.
 PAGOLA, José Antonio. *Jesús: aproximación histórica*. Madrid: PPC, 2007.
 PELÁEZ DEL ROSAL, Jesús. *La Sinagoga*. Córdoba: El Almendro, 1994.
 RUMI, Jalal'ud Din. *Fihī-ma fihī*. Barcelona, Paidós, 1996.
 SANTONI, Eric. *El judaísmo*. Madrid, Acento, 1992.
 SCHOLEM, Gershom. *Conceptos fundamentales del judaísmo*. Madrid, Trotta, 1998.
 SCHOLEM, Gershom. *Las grandes tendencias de la mística judía*. Madrid, Siruela, 1996.
Sefer Yetzirah: el libro de la formación. Madrid, Edaf, 1994.
 TREBOLLE, Julio. *La experiencia de Israel: profetismo y utopía*. Madrid, Akal, 1996.
 VALLE, Carlos del (ed.) *La Misna*. Salamanca, Sigueme, 1997.
 VERMES, Geza. *La religión de Jesús el judío*. Madrid, Anaya, 1995.
 VIDAL MANZANARES, César. *El judeo-cristianismo palestino en el siglo I*. Madrid, Trotta, 1995.
 VILANOVA, Evangelista. *Història de la Teologia cristiana*. Barcelona, Facultat de Teologia; Herder, 1989 (primer volum)

Professorat:

- Teresa Guardans és doctora en Humanitats (UPF, 2006) i llicenciada en Filologia Hispànica (UB, 1981). Diplomada en Biblioteconomia i Documentació (UB, 1987) i Màster en Documentació Digital (UPF, 1998). Des de 1999, és professora al CETR, impartint cursos de Judaisme i Formació del Cristianisme, seminaris d'estudi de textos de la tradició cristiana, així com seminaris de Didàctica del Fet Religios. És autora de "El saber marginal: l'altra cara del coneixement" (Barcelona, Edicions 62, 1997). "Les religions: cinc claus" (Octaedro, 2006)

- Halil Bàrcena és llicenciat en Ciències de la Informació (UAB, 1990), Màster en Estudis Àrabs (Universitat de Girona, 1992), Diplomant en Llengua Àrab per l'EOI de Barcelona (1997). Ha realitzat estudis de filologia àrab i ciències de l'islam a les universitats de Rabat (Marroc), Saint-Joseph (Beirut, Líban) i a l'Institut Francès d'Estudis Àrabs de Damasc (Síria). Ha realitzat el programa de Doctorat en Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra. Actualment, prepara la tesi doctoral sobre *"La dimensió musical de la mística sufi persa"*. Ha impartit conferències i seminaris especialitzats sobre art i espiritualitat sufi en diferents universitats i centres acadèmics. Professor del Màster d'Història de les Religions (UB), des de l'any 1998, dirigeix l'Institut d'Estudis Sufis de Barcelona.

Calendari: 15 dilluns, del 16 de febrer al 8 de juny 2009.

Horari: de 19,30 a 21,00 h.

Adreça: CETR, Centre d'Estudi de les Tradicions Religioses
c./ Rocafort 234 (jardins Montserrat) 08029- Barcelona (M: Entença, L5)